

פרשת וירא

קח נא את בנך את יחידך...והעלהו לעולה (כב, ב)

עקדת יצחק המשבר האמוני

עקדת יצחק נתפסת ביהדות כהנסיין הקשה ביותר מעשרת הניסיונות שעובר אברהם. לקחת את בנו יחידו, שנולד אחרי מאה שנות עקרות. לשוחטו ולעלות אותו לעולה. אין לך ניסיון קשה מזה.

ונשאלת השאלה מדוע הקב"ה משתמש בניסיון כל כך קשה כדי לנסות את אברהם בניסיון שיש ביישומו רציחה ושפיכת דם נקי. ניתן להבין שברצון ה' לנסות את אברהם על מנת לצרפו, לייחדו, לטפחו ולעלותו לקראת תפקידו הגדול כראש וראשון לאומה היהודית וכאביהם של ישראל. אבל האם עד כדי כך? האם המטרה מקדשת את כל האמצעים?

באו ונאזין לדו שיח המתנהל בין אברהם להקב"ה לאחר עקדת יצחק
 "אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת קח נא את בנך
 עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער?
 א"ל הקב"ה, לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה
 כשאמרתי לך קח, לא אמרתי לך שחטוהו, אלא העלהו". (מדרש)

אברהם אבינו מנסה להבין את דרכיו של הקב"ה ושואל אתמול אמרת לי "כי ביצחק יקרא לך זרע" אח"כ אמרתה לשוחטו, ועכשיו הנך חוזר בך ואומר אל תשלח ידך?

ותשובת ה' לאברהם לכאן' ממש אינה מובנת. שהרי אומר לו ה' מעולם לא אמרתי לך לשוחטו אלא רק העלהו. וכי כל הסיפור הנורא של עקדת יצחק מתבסס על חוסר הבנה בדיבורו של ה'. כביכול עם אברהם היה מבין טוב מההתחלה את דיבור ה' לא היה מתחרש בכלל הניסיון הזה של עקדת בנו יחידו. הייתכן?

ונחזור שוב לתחילת סיפור עקדת יצחק. אברהם מקבל את הבשורה "קח נא את בנך" מה עובר לו בראש. בוודאי שבראש ובראשונה עולים לפניו כל הרגשות האהבים הטבעיים של אהבת אב לבנו. ועל זה הוא מתגבר ומוכן למסור את בנו יחידו מאהבתו הגדולה לה'. אבל אז חווה אברהם משבר אמוני חריף שאין כדוגמתו. אני אברהם שמסרתי את נפשי לתורה החדשה נגד כל העולם כולו. תורה המלאה בערכים של כבוד אדם וערך לזולת. הולך היום לעשות כנגד כל האמונה שגדלתי עליה ומסרתי את נפשי ואף הפצתיה לרבים. ללכת ולרצוח ולשפוך דם נקי. איך הקב"ה מצווה אותי לסתור את כל התורה והאמונה שגדלתי עליה עד היום הזה.

אבל אז לומד אברהם מפרשת "עקדת יצחק" מושג חדש בלעשות "רצון ה'". לא עושים את דברי ה' כי זה מובן, כי זה האהוב, כי זה תורת חיים. אלא עושים את רצון ה' כי זה רצון ה'. גם אם זה עכשיו סותר את כל רצונותיו של ה' שנאמרו ונלמדו עד היום. עושים כך כי כך רצה ה'.
 התבטלות מוחלטת לריבונו של עולם עד כדי כפירה בכל התורה כולה.

כאשר אברהם עומד בניסיון אומר לו ה', מעולם לא התכוונתי שתרצח ושח"ו תשפך דם נקי כי הרי זה סותר את כל ערכי תורתנו הק'. רק נתתי לך להבין ולטעות. על מנת שתלמד את הלימוד הגדול מה לעשות את רצון ה'.

פרשת וירא

ולאחר כל הסאגה הזו נשמעת ההכרזה האלוקית
"עתה ידעתי. כי ירא אלוקים אתה"